

KADINLARDA ÇOCUKLUK DÖNEMİ MUTLULUK ANILARI İLE EBEVEYNLİK ROLLERİNE İLİŞKİN KENDİLİK ALGISI

Doç. Dr. Hasan YILMAZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
(Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü)
hasan.yilmaz@manas.edu.kg

Uz. Psk. Danış. Müjgan ÜLKER

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Psikolojik Danışman

Öz

Bu araştırmanın amacı, çocukluk dönemi mutluluk anılarının, kadınlarda ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısına etkisini incelemektir. Araştırmada bağımsız değişken olarak eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik durum, evlenme yaşı ve çocuk sayısı alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Çocukluk Dönemi Mutluluk Anıları Ölçeği” ve “Ebeveynlik Rollerine İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada kadınların çocukluk dönemi mutluluk anılarının, ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısını ne oranda açıklayabildiğine (yordadığına) bakılmıştır. Bununla birlikte, sosyoekonomik düzeye, eğitim seviyesi, evlenme yaşına ve çocuk sayıları değişkenleri açısından anlamlı olup olmadıkları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları, ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algılarının %56’sını ($r^2=(0,75)^2$) açıklamaktadır. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları ile ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algılarının tüm alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır. Çocukluk Dönemi Mutluluk Anılarına ait bulgular ile sosyoekonomik düzeye, eğitim seviyesi, evlenme yaşına ve çocuk sayıları arasında da anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anılar, Çocukluk Anıları, Ebeveynlik Roller, Ebeveynlik Rollerine İlişkin Kendilik Algısı, Kendilik Algısı.

EARLY MEMORIES OF WARMTH AND THE SELF-PERCEPTION OF PARENTAL ROLES WITHIN FEMALES

Abstract

The aim of this study is that to understand relationship between the analysis of connection between early memories of warmth and the self perception of parental roles within females and education, social-economical level, the age of marriage, the number of child. In this study, to understand of childhood memories it would be used the scale of childhood memories and to understand of the parental roles, it would be used the scale of self-perception of parental roles within females. The analysis of the questions, childhood memories and self perception of parental roles are presented according to frequency distribution and percentage of distribution. End of the study, according to early memories of warmth, the self-perception of parental roles due to social-economical, educational level, age of marriage and number of child, is found differences in a meaningfull level.

Keywords: Early memories, Memories, Parental Roles, Self-perception, Self Perception of Parental Roles.

Giriş

Bireyler hayatları boyunca edindiği tecrübeleri bir sonraki gelişim evrelerinde kullanarak seçimlerde bulunur. Mutlu anılar, huzurlu geçirilen zamanlar doğru kişiliğin oluşmasına etken olurken mutsuz geçirilen hatırlanmak istenmeyen anılar yaşamımızın hep bir yerinde anılarımızda saklı kalır. Bu mutsuz anılardan ders çıkararak hayata öyle devam etmek bize yarar sağlarken bu anıları kapatmak örtmek için yapılan yanlış seçimler bizi daha çok yanlışla sürüklemektedir. Günümüzde hemen hemen tüm psikoloji kuramları, çocukluk döneminin, insanın psikolojik ve sosyal gelişimi açısından son derece önemli bir dönem olduğunu ve çocukluk döneminde kazanılan deneyimler bireyin tüm yaşamını etkilediğini belirtmektedir (Eryavuz, 2006; Kutlu, Batmaz, Bozkurt, Gençtürk ve Gül, 2007; Akın, Uysal ve Çitemel, 2013).

Çocukluk döneminin ilk yılları, çocuğun tüm hayatını yönlendirebilecek etkiye sahiptir. Yaşamın ilk yıllarında çocukların ebeveynleri özellikle de anneleri ile olumlu etkileşim kurmaları, onların çok yönlü gelişiminin temellerini oluşturur. Çocukluk döneminde çocuğun hayatında en önemli kişi olan anneye ilişkin kabul ya da red algısı, çocuğun hayata bakışını etkiler (Gander & Gardiner, 2010; Tezcan, 2015).

Çocukluk anılarımıza en büyük etken ailemizdir. Aile çocuğun sosyal yaşama atıldığı en temel birim görevini görmektedir (Schaffer, 1996). Aile içi ilişkiler, çocukların psikopatolojileri ve sosyal-duygusal gelişimleri üzerinde önemli bir role sahip olduğu gibi, aile içinde yer alan etkileşimlerin de çocuğun aile dışındaki ortamlarda kurduğu ilişkilerde belirleyici olduğu görülmektedir (Gottman & Katz, 1989; DuRocherSchudlich, Shamir & Cummings, 2004; Stadelmann, Perren & Klitzing, 2007; Evirgen, 2010). Bir kişinin ailesini, onun en yakın psikososyal alanında yer alan insan ağı olarak düşünmek uygun olacaktır (Carr, 2006).

Çocukluk dönemi anılarında aile içi iletişim de büyük öneme sahiptir. Çocuğun çevresine ilişkin ilk deneyimleri çoğunlukla ailesinin aracılığıyla oluşmakta ve çocuk büyüdükçe daha geniş çapta sosyal etkileşimler ailenin yerini almaktadır. Değerlerin aktarımı da bu dönemde hızlanmaktadır (Eryavuz, 2006; Evirgen, 2010; Akın ve diğerleri, 2013; Bolat, 2016).

Çocukların aile bireylerine ve daha sonrasında çevresindeki kişilere ilişkin algıları ve duyguları, onların aile içi etkileşimlerine dair deneyimlerinin de temelini oluşturmaktadır (Hetherington, Parke, Guavin & Locke, 2006; Evirgen, 2010). Bundan dolayı bizimde çocukluk dönemi anılarımız nasıl bir aile kuracağımızın da bir anlamda habercisidir. Bowlby'nin bağlanma teorisine göre, bebekler, birincil bakıcıları ile yaşadıkları etkileşimler sonucunda, çeşitli bağlanma örüntüleri ve zihinsel modeller geliştirmektedirler (Aktaran: Şahin ve Özer, 2012). Araştırmacılar, bu erken dönem temsillerin ya da şemaların, kişinin tüm dünya ile ilgili

oluşturacağı diğer temsillerine de zemin hazırladığını, bireyin gelecekteki ilişkilerini ve davranışlarını etkileyebileceğini, dolayısıyla ortaya çıkabilecek bir psikopatolojide de rol oynayabileceğini ileri sürmektedirler (Safran, 1990; Young & Lindeman, 1992; Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray & Meyer, 2005). Şema odaklı yaklaşım bireylerin çocuklarında ebeveynleri ve çevresel faktörlerden dolayı olumsuz bir şema oluşturmasını bireylerin hayatları boyunca onları etkileyecek bir kavram olduğunu vurgulamıştır. Bu dönemde oluşan bir erken olumsuz şema bireylerin ebeveynlik rollerini ve kendilik algısını da olumsuz etkileyecektir. Bu dönemde olumlu duygular geliştiren, ailesinin ve toplumun değerleriyle donanmış bireyler, aldıkları eğitim sayesinde üretken bireylere dönüşmektedirler (Bolat, 2013).

Yetişkinlik döneminin gelişim görevlerinden olan aile kurmak ve çocuk yetiştirmek bireyin yaşamında önemli dönüm noktalarındandır (Yavuzer, Demir ve Çalışkan, 2006). Ebeveynlik rolü kişinin çocuğuna karşı yeterli sevgi ve ilgi göstermesi ve toplum içerisinde aldığımız diğer roller gibi bunu da en başarılı şekilde yerine getirmektir.

İnsan yaşamındaki her değişiklik bir uyum süreci gerektirmektedir. Evlenmek, yeni bir yaşam tarzı, sorumluluklar ve birçok değişikliği beraberinde getiren hemen hemen herkes için “stresli” bir yaşantıdır (Amato, 1986; Öngider, 2013). Evlilikle birlikte yaşanan değişikliklerin en önemlileri arasında ise, çocuğun doğumu sayılabilir. Çocuğun doğumu ile birlikte hem annenin hem de babanın ebeveynliğe uyumu oldukça önemli bir süreçtir (Amato, 2002; Öngider, 2013).

Annelik, sosyal rollerle, gelişimsel bileşenlerin, davranış ve tavırların bileşimidir. Annelik çoğu araştırmacının da söylediği gibi sonradan öğrenilmez. Kişi ergenlik dönemine girdiğinde cinsiyeti ile ilgili bazı özelliklere sahip olurken yetişkinliğin verdiği bazı sorumlulukları da almaya başlar. Bunlardan biri de annelik ve babalık bilincidir. Ebeveynlik rolü en sağlıklı olarak kişi yetişkinliğe girdikten sonra oluşmaktadır. Erikson bu döneme “Üretkenlik Dönemi” demektedir.

Kendilik, kişinin, diğer kişilerden gelen geri bildirimler, pekiştirmeler ve atıflarla birlikte, tecrübeleri ve çevreyi yorumlamalarıyla biçimlenen, kendisi hakkındaki bakış açısıdır (Shavelson, Hubner & Stanton, 1976). Benlik saygısını da içine alan kendilik, tek bir yapı olarak, birçok çevresel bağlam içindeki etkilere karşı, kişinin yaptıkları ve tepkileri ile elde edilen ve sürdürülen, düzenlenmiş ve öğrenilmiş tepki biçimi olarak da düşünülebilir (Crain, Bracken, Bruce & diğerleri, 1994).

Ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısı belki de ebeveyn çalışmalarının yaşamsal soru kaynağını oluşturur ve ebeveynin kendilik değerlendirmesi ebeveyn aktivitelerini etkilerken, çocuk gelişiminde dolaylı ve dolaysız bir şekilde rol oynar (Mac Phee & diğerleri,

1996; Bornstein & diğeri, 2003; Güler, 2007). Ebeveynlik rolleri ve kendilik algısı aslında hep içi içe olan bir kavramdır. Kişinin anne balık rollerini yerine getirirken kendini nasıl gördüğü, ne hissettiği ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısını oluşturmaktadır.

Ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısı bireyin bakım veren rolünde kendini ne derece yeterli gördüğü; bu rolünden ne derece tatmin olduğu, bakım verme için yapılan yatırımlar (fedakârlıklar) ve diğeri sosyal roller ile bakım vermeyi dengede tutma yeteneği olarak tanımlanacak fonksiyonlara sahiptir (Mac Phee & diğeri, 1996; Güler, 2007).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma kadınların çocukluk dönemi mutluluk anılarını ile ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algıları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Alt Amaçlar

1. Kadınlarda çocukluk dönemi mutluluk anıları ile ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısı arasında bir ilişki var mıdır?
2. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk anıları; ebeveynlik rollerine ilişkin kendilik algısını ne oranda yordamaktadır ?
3. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk anıları sosyo-ekonomik düzey değişkeni açısından farklılaşmakta mıdır?
4. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk anıları evlilik yaşı değişkeni açısından farklılaşmakta mıdır?
5. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk anıları eğitim düzeyi değişkeni açısından farklılaşmakta mıdır?
6. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk anıları çocuk sayısı değişkeni açısından farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evreni çocuk sahibi kadınlardır. Araştırma örneklemini 2015-2016 eğitim öğretim yılında Nevşehir Merkez ve Ankara Pursaklar'da bulunan 6 okulda çocuğu bulunan annelerden oluşmaktadır. Örneklem 976 kadından oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada "Kişisel Bilgi Formu", "Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Ölçeği" ve "Ebeveynlik Rolüne İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği" kullanılmıştır.

Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anıları Ölçeği

Bireyin çocukluk yıllarında yaşadıkları anıları değerlendirmek amacıyla Richter, Gilbert ve McEwan (2009) tarafından geliştirilen bu ölçek 20 maddeden oluşmakta ve 5'li likert tipi bir derecelendirme içermektedir. "1" Hiçbir zaman, "2" Nadiren, "3" Kararsızım, "4" Genellikle, "5" Her zaman ifadeleri ile çocukluk dönemindeki anılara ilişkin soruların puanlanması istenmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 20 ile 100 arasında sıralanmakta ve ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Yükselen puanlar bireyin mutlu ve huzurlu çocukluk anılarına yüksek düzeyde sahip olduğunu göstermektedir (Akın & diğ., 2013).

Ebeveyn Rollerine İlişkin Kendilik Algısı Ölçeği

Ölçek, Mac Phee ve arkadaşları (1986) tarafından, bireyin ebeveynlik rolünde kendisini ne derece yeterli gördüğü, rolünden aldığı doyum, rolüne yatırımı ve diğer yetişkin rolleri ile arasında ne derecede denge kurduğunu ölçmek amacıyla geliştirilmiştir (Aktaran: Güler ve Yetim, 2008).

Ölçek, yeterlilik (6 madde), rol doyumunu (6 madde), yatırım (5 madde) ve rol dengelemesi (5 madde) alt ölçeklerinde toplam 22 maddeden oluşmaktadır. Katılımcı, 'öte yandan' ile bağlanmış iki zıt fikir cümlesinden kendisini en iyi temsil eden seçeneği seçer ve her bir önermeye ait 'bana göre kısmen doğru' veya 'bana göre gerçekten doğru' tanımlamalarından sadece birini işaretlemektedir. Ölçekte bulunan sorulara örnek olarak "Bazı ebeveynler sıklıkla keşke çocuk yapmasaydım der öte yandan bazı ebeveynler ise çocuk sahibi olmaktan nadiren pişmanlık duyar" ifadesi verilebilir. Her bir madde bir görüşün iki ucunu temsil etmektedir. Bu şekilde olan ifadelerin ölçekte yer almasının amacı, sosyal arzu edilebilir yanıt vermeyi en aza indirmektir. Alınan yüksek puan, o boyutta bireyin ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısını olumlu değerlendirdiğini göstermektedir (Güler ve Yetim, 2008).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır. Güven düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Kadınların, çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ve ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algı puanlarının analizinde, bağımsız değişkenlerin özelliği dikkate alınarak; varyans analizi, bağımsız t-testi ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı yöntemleri kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular, alt amaçlarda cevap aranan sorulara uygun olarak aşağıda açıklanmıştır.

1. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algıları İle Ebeveynlik Rolüne İlişkin Kendilik Algıları Arasındaki İlişki

Tablo 1 de; kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları ile ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algı ölçeğinin geneli ve alt faktörlerine yönelik algıları arasındaki ilişkiye ait sonuçlar gösterilmiştir.

Tablo 1. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algıları İle Ebeveynlik Rolüne İlişkin Kendilik Algıları Arasındaki İlişki

		Ebeveynlik Rolüne İlişkin Kendilik Algıları Alt Boyutları				
		Rol Doyumu	Yatırım	Rol Dengeleme	Yeterlik	ERKA
Çocukluk Dönemi Mutluluk Anılarına Yönelik Algıları	r	.62*	.56*	.69*	.43*	.75*
	p	.001	.001	.001	.001	.001

p<.05.

Kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları ile ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algıları arasında $r=.75$, $p=.000<.05$ 'e göre pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları, ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algılarının %56'sını ($r^2=(0,75)^2$) açıklamaktadır. Bunun yanında; Kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları ile ebeveynlik rolüne ilişkin kendilik algılarının tüm alt boyutlarında .05 düzeyinde anlamlı bir ilişki vardır.

2. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Sosyo-ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Sonuçları

Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik algılarının sosyo-ekonomik düzey değişkeni açısından incelenmesine ilişkin sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik algılarının sosyo-ekonomik düzey değişkeni açısından sonuçları

Sosyo-ekonomik Düzey	N	X	S	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	P	Tukey	
Ç.D.M.A	Düşük	267	73.3	19.6	1133.7	5668.3	20.8	.001	3>1
	Orta	584	78.9	15.6	265393.4	272.8			3>2
	Yüksek	125	84.3	13.3	276730.1				2>1

Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik algılarının sosyo-ekonomik düzey değişkeni açısından sonuçları gösterilmiştir. Kadınların sosyoekonomik düzeylerine göre çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, yüksek düzeyde ekonomik duruma sahip olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarının ($\bar{X}=84,3$), orta

düzye ekonomk duruma sahip olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=78,94$) ve düşük düzeyde ekonomk duruma sahip olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=73,33$) daha yüksek olmasından; orta düzeyde ekonomk duruma sahip olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarının da ($\bar{X}=78,94$) ve düşük düzeyde ekonomk duruma sahip olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=73,33$) daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

3. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Sosyo-ekonomik Düzey Değişkeni Açısından Sonuçları

Tablo 3’de kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik algılarının evlilik yaşı değişkeni açısından sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 3. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Evlilik Yaşı Değişkeni Açısından Sonuçları

	Evlilik Yaşı	N	\bar{X}	S	Kareler Toplam	Kareler Ort.	F	p	Tukey
ÇDMA	18Yaş<	343	75,3	18,2	5564,4	2782,2			3>1
	19-24	500	78,8	16,4	271165,7	278,7	9,98	.001	3>2
	25 Yaş>	133	82,5	13,6	276730,1				2>1

Tablo 3 incelendiğinde kadınların evlilik yaşına göre çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, “18 Yaş ve Altı” aralığında evlenen kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarının ($\bar{X}=75,3$), “19-24 Yaş” aralığında evlenen kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=78,8$) ve “25 Yaş ve Üstü” aralığında evlenen kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=82,5$) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

4. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Sonuçları

Tablo 4’de kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik algılarının eğitim düzeyi değişkeni açısından sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 4. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Eğitim Düzeyi Değişkeni Açısından Sonuçları

Eğitim	N	\bar{X}	S	Kareler Toplam	Kareler Ort.	F (972/3)	P	Post Hoc (Tukey)
--------	---	-----------	---	----------------	--------------	-----------	---	------------------

ÇDMA	İlkokul	329	75,57	18,21	8958,60	2986,20			
	Ortaokul	141	75,22	19,88	267771,54	275,49			
	Lise	204	77,75	15,59	276730,14		10,84	,000	4>1, 4>2, 4>3
	Üniversite- Lisansüstü	302	82,43	13,44					

Tablo 4 incelendiğinde kadınların eğitim düzeylerine göre çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, “üniversite-lisansüstü” mezunu olan kadınların çocukluk dönemi anılarına yönelik algılarının ($\bar{X}=82,43$), “Ortaokul” mezunu olan kadınların çocukluk dönemi anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=75,22$), “Lise” mezunu olan kadınların çocukluk dönemi anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=77,75$) ve “İlkokul” mezunu olan kadınların çocukluk dönemi anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=75,57$) daha büyük olmasından kaynaklanmaktadır.

5. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Çocuk Sayısı Değişkeni Açısından Sonuçları

Tablo 5. Kadınların Çocukluk Dönemi Mutluluk/Huzur Anılarına Yönelik Algılarının Çocuk Sayısı Değişkeni Açısından Sonuçları

	Çocuk sayısı	N	\bar{X}	S	Kareler T.	Kareler Ort.	F	p	(Tukey)
ÇDMA	1	163	79,83	13,83	3722,35	1240,78			
	2	433	79,50	16,48	273007,79	280,87			
	3	261	76,33	19,10	276730,14		4,42	,004	4<1, 4<2,
	4 ve 4+	119	74,48	15,90					

Tablo 4'e bakıldığında kadınların çocuk sayılarına göre çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algıları arasında $F(3-972)=4,42$, $p=,004<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, 4 ve üzeri çocuğu olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarının ($\bar{X}=74,48$), 1 çocuğu olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=79,83$) ve 2 çocuğu olan kadınların çocukluk dönemi mutluluk/huzur anılarına yönelik algılarından ($\bar{X}=79,50$) küçük olmasından kaynaklanmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmadan çıkan sonuçlara göre “Çocukluk Dönemi Mutluluk Anıları” kadının “Sosyoekonomik Düzeyi, Eğitim Durumu, Evlilik Yaşı, Sahip Olduğu Çocuk Sayısı” değişkenlerine göre anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur. Araştırma çocukluk döneminin insan hayatının her noktasını etkilediği gibi, kendi çocuklarımızı yetiştirirken sahip olduğumuz tutumlar üzerinde de belirleyici bir role sahiptir.

Aile, çocuğun sağlıklı bir kişilik gelişimine katkı sağlayan en önemli toplumsal kurumdur. Özellikle aile ortamı ve anne-babanın çocuğa yönelik yaklaşımının çocuk tarafından nasıl algılandığı, çocuğun nasıl bir kişilik geliştireceğinin en önemli göstergeleridir (Erdoğan, 2006; Akın ve diğerleri, 2013). Aile işlevleri ve özellikleri çocuğun davranış sorunları üzerine doğrudan bir etkiye sahiptir. Ailelerin sorun çözebilme ve krize yaklaşım becerileri de çocuğa yansır (Tahiroğlu ve diğerleri, 2009; Akın ve diğerleri, 2013). Her çocuğun, karşılaşmış olduğu sorunlarla başa çıkabilme düzeyleri birbirlerinden farklıdır. Çocuğun sorunları çözmede başarılı ya da başarısız olması onun yaşadığı dünyaya ve kendisine bakış açısını etkiler. Sorunları ile başa çıkabilen çocuklar, küçük yaşlardan itibaren kendilerine dönük olumlu bir algıya sahip olurlar (Erdoğan, 2006; Akın ve diğerleri, 2013). Aksoy ve Diken (2009), ebeveynlerin öz yeterliliğinin gelişmesinde; kendi anne-babalarıyla geçirdikleri bağlanma deneyiminin, eşlerinden ve yakın çevresinden gördüğü sosyal desteğin ve eğitim düzeylerinin etkili olduğunu belirtmektedir. Araştırmamızın sonuçları da bu görüşü destekler niteliktedir. Coleman ve Karraker (1997), ebeveynlik öz yeterliliğinde literatürdeki kaynaklarda çoğunlukla bahsedilmeyen kişinin “annelik rolüne yönelik zihinsel ve davranışsal hazır bulunuşluğunun da rol oynadığını belirtmektedir (Aktaran: Öztürk ve Giren, 2015).

Çocuklarımızın, mutlu bir çocukluk dönemi yaşamalarını sağlamak; torunlarımızın sağlıklı yetişmesinin ön koşuludur. Bu da sağlıklı bir toplumsal yapının sürekliliği açısından önemlidir.

Öneriler

Kadınların gelecek nesilleri yani çocuklarını yetiştirirken yeterli bilgi birikimine sahip olması için aile eğitimlerinin sıklaştırılması yararlı olacaktır. Çocukluk döneminin ne kadar önemli olduğunu yapılan çalışma ve eğitimler ile ailelere öğretilbilir.

Çocukluk döneminde yaşanan yoksunlukların geleceğine etki etmesinden dolayı her çocuğun eğitim, maddi istek ve ihtiyaçları, sevgi ihtiyacının aile tarafından karşılanıp karşılanmadığı araştırılıp özellikle ebeveyn yoksunluğu olan çocuklara daha mutlu anılar yaşatacak çalışmalar yapılabilir.

Erken yaşta evlenmeyi önlemek için aile eğitimleri, okulu bırakıp evlenmek isteyen öğrenciler için maddi ve manevi yaptırımlar hazırlanarak caydırıcı önlemler alınabilir.

Evlenmeden önce bireylere, evliliğe ilişkin hazırbulunuşluğunu ölçen ölçme araçları hazırlanıp uygulanabilir. Hazır olmayanlara belirli eğitimler verilip sağlıklı bir evlilik hayatına başlamaları sağlanabilir.

Anne baba olmak, aile içi iletişim, çocuk bakımı ve ruh sağlığı gibi konularda, her eğitim düzeyine hitap eden kitaplar hazırlanıp, ailelere ücretsiz ulaştırılabilir.

Çocuk bakıcılığı uygulaması yasal bir çerçeveye oturtularak; çocuğuna bakıcı arayan annelere yardımcı olacak kurumlar oluşturulabilir.

Kaynaklar

- Akın, A., Uysal, R. & Çitemel, N. (2013). *Çocukluk dönemi mutluluk/huzur anıları ölçeğinin türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26.sayı, 71-80.
- Aksakoğlu G. (2006). *Sağlıkta araştırma ve çözümleme (2. Basım)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Basımevi, İzmir; 84-99, 125-139.
- Aziz, A. (2014). *Araştırma yöntemleri-teknikleri ve iletişim*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Bal, H. (2014). *Bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Yayınları.
- Bolat, Y. (2013). Bir değer ölçme aracı: çok boyutlu sosyal değerler ölçeği. *Turkish Journal of Education*, 2 (4), 13-27.
- Bolat, Y. (2016). Sosyal değerleri ve değerler eğitimini anlamak. *The Journal of Academic Social Science*, 4 (29), 322-348.
- Bowlby, J. (1985). *The role early childhood experience in cognitive disturbance*. In M.J. Mahoney and A. Freeman (Eds.) *Cognition and Psychotherapy*. New York. Plenum, 181-202.
- Carr, A. (2006). *The handbook of child and adolescent clinical psychology: A contextual approach*. NY: Brunner-Routledge.
- Cüceloğlu, D. (2008). *İyi düşün doğru karar ver*. İstanbul: Remzi Yayıncılık.
- Çakmur, H. (2012). *Araştırmalarda ölçme-güvenilirlik-geçerlilik*. TAF Preventive Medicine Bulletin. 11(3). Bornova Devlet Hastanesi, İzmir.
- Erdoğan, Ş., Koç, E. & Ayhan S. (2001). *Türkiye’de yaygın kullanılan web portallarının kullanıcı hislerine dayanarak kansei mühendisliği ile değerlendirilmesi*. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. <http://merttr.blogspot.com/2007/06/faktoralizigecerlilikguvenilirlik.html> (Erişim Tarihi: 09.03.2015).
- Eryavuz, A. (2006). *Çocuklukta algılanan ebeveyn kabul veya reddinin yetişkinlik dönemi yakın ilişkileri üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Evirgen, N. (2010). *Aile içi örüntülerin çocukların alguları açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Gander M.J. & Gardiner H.W. (2001). *Çocuk ve ergen gelişimi*, İmge Kitabevi, Ankara. (Yayın Hazırlayan: Prof. Dr. Bekir Onur).
- Gluckman, P.D., Hanson, M. A. & Beedle, A.S. (2007). *Early life events and their consequences for later disease: a life history and evolutionary perspective*. *American Journal of Human Biology*, (19) 1–19.
- Güler, M. & Yetim, Ü. (2008). *Ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 34-43.
- Güngörmüş, O. (2006). *Baba-çocuk ilişkisi*, Ana-Baba Okulu (Ed. Haluk Yavuzer), Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Hopkins, H.R. & Klein, H.A. (1993). *Multidimensional self perception: link age to parental nurturance*. *The Journal of Genetic Psychology*, 154(4), 465-473.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma yöntemleri ve istatistik yöntemleri*, Ankara: Bilim Yayınları.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karlı, E. (2008). *Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve psikosomatik bozukluklar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Uygulamalı / Klinik Psikoloji) Anabilim Dalı, Ankara.

- Kutlu, L., Batmaz, M., Bozkurt, G., Gençtürk, N. & Gül, A. (2007). *Annelere çocukluklarında uygulanan ceza yöntemleri ile çocuklarına uyguladıkları ceza yöntemleri arasındaki ilişki*. Anadolu Psikiyatri Dergisi, (8) 22-29.
- Öngider, N. (2013). *Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki*. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. (4) 420-440.
- Özdamar, K. (2015). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (5. baskı)*. Eskişehir: Kaan Kitabevi, s. 345-500, 379-412.
- Özsoy, S. (2012). *A survey of Turkish pre-service science teachers' attitude toward the environment*. Eurasian Journal of Educational Research, (46) 121-140.
- Öztürk, M., & Giren, S. (2015). *Annelerin ebeveynlik algıları ile çocuklarının problem davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17 (2): 477-503.
- Richter, A., Gilbert, P. & McEwan, K. (2009). *Development of an early memories of warmth and safety scale and its relationship to psychopathology*. Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice, 82, 171-184.
- Sarıca, E. (2013). *Ebeveynlerin sosyal sorun çözme yönelimi ile çocukların benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı. Antalya.
- Schaffer, H.R. (1996). *Social development*. Oxford: Blackwell.
- Sheffield, A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J. & Meyer, C. (2005). *Links between parenting and core beliefs: preliminary psychometric validation of the young parenting inventory*. Cognitive Therapy and Research, 29 (6), 787- 802.
- Şahin, N. H. ve Özer, M. (2012). *Young ebeveynlik ölçeği - anne formu (yebö-a) psikometrik özelliklerinin bir grup ergen üzerinde değerlendirilmesi*. Türk Psikoloji Yazıları. 15 (30), 37-49.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde geçerlilik ve güvenilirlik*. 1. Basım. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 50-420.
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Tezcan, G. (2015). *Çocukluk döneminde sosyal kaygının gelişiminde ebeveyn kabul-red algısı: otomatik düşüncelerin aracı rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Yavuzer, H. (2003). *Okul Çağı Çocuğu*. (1. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, Y., Demir, Z. ve Çalışkan, M. (2012). *Gelişim ve öğrenme*. Eğitim Psikolojisi, Ankara.
- Yörükoğlu, A. (1983). *Çocuk ruh sağlığı*. (22. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.